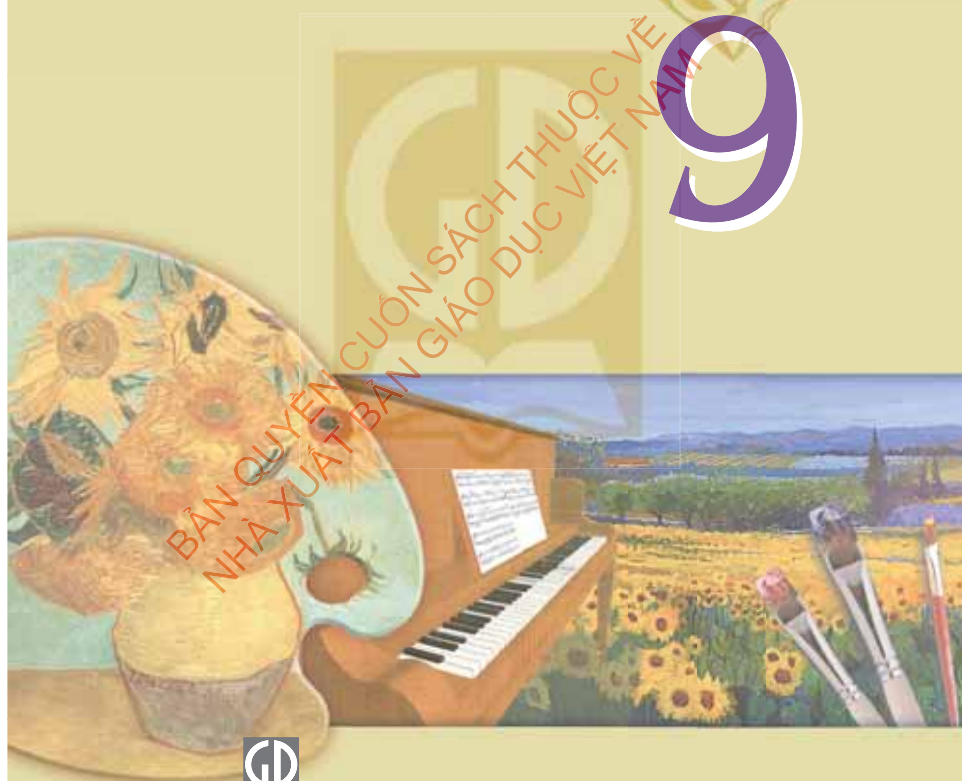

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

và ÂM NHẠC MĨ THUẬT

9

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HOÀNG LONG (Tổng Chủ biên kiêm Chủ biên phần Âm nhạc)
LÊ MINH CHÂU - HOÀNG LÂN - NGÔ THỊ NAM

ĐÀM LUYỆN (Tổng Chủ biên phần Mĩ thuật) - NGUYỄN QUỐC TOẢN (Chủ biên)
TRIỆU KHẮC LỄ - BÙI ĐỖ THUẬT - NGUYỄN HỮU HẠNH

VÀ ÂM NHẠC MĨ THUẬT

(Tái bản lần thứ mười ba)

9

BẢN QUYỀN CUỐN SÁCH THUỘC VỀ
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

ÂM NHẠC

Bài

1

- ♦ Học hát :
Bài *Bóng dáng một ngôi trường*
- ♦ Nhạc lí :
Giới thiệu về quãng
- ♦ Tập đọc nhạc (TĐN) :
Giọng Son trưởng - TĐN số 1
- ♦ Âm nhạc thường thức :
Ca khúc thiếu nhi phổ thơ

Tiết 1

Học hát : Bài *Bóng dáng một ngôi trường*

Bóng dáng một ngôi trường

Sôi nổi - Rất nồng nhiệt Nhạc và lời : HOÀNG LÂN

The musical score is written on a single staff in 4/4 time, key of D major. It consists of 16 measures. The melody is simple and catchy, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 4/4. The lyrics are written below the notes. The score ends with a double bar line and a repeat sign, followed by a final measure in 2/4 time.

Đã bao mùa thu khai trường. Đã bao mùa hè chia tay. Vẫn còn trẻ mãi ngôi trường ở chốn đây. Những cánh chim dù bay xa năm tháng không thể xóa nhòa. Và tình yêu ấy sáng lên trong lòng chúng ta.

Hát
Hát

Trong mỗi chúng ta, ai cũng mang trong lòng những tình cảm được lưu giữ từ một mái trường, nơi có các thầy, cô giáo và những bạn bè thân thiết của một thời cắp sách. Những dấu ấn đó sẽ còn đọng mãi trong chúng ta cùng với những kỉ niệm khó phai mờ.

Bài hát *Bóng dáng một ngôi trường* có giai điệu tươi trẻ, trong sáng và lời ca giàu hình ảnh. Âm nhạc được viết theo hình thức 2 đoạn :

Đoạn a : sôi nổi, linh hoạt ; Đoạn b : tha thiết, lời cuốn.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Hãy kể tên những bài hát viết về nhà trường, về thầy, cô giáo.
2. Hãy nêu tên một vài bài hát của nhạc sĩ Hoàng Lê mà em biết. Học thuộc bài hát *Bóng dáng một ngôi trường*.

BÀI ĐỌC THÊM

NHẠC SĨ HOÀNG HIỆP VÀ BÀI HÁT CẦU HỒ BÊN BỜ HIỂN LƯƠNG

Nhạc sĩ Hoàng Hiệp (tên khai sinh là Lưu Trần Nghiệp), sinh ngày 1-10-1931 tại tỉnh An Giang (Nam Bộ). Ông là tác giả của rất nhiều ca khúc quen thuộc và nổi tiếng. Các tác phẩm của nhạc sĩ Hoàng Hiệp đậm chất trữ tình và có sắc thái riêng. Ca khúc của ông được đông đảo quần chúng yêu mến như : *Cầu hồ bên bờ Hiền Lương* (lời : Hoàng Hiệp - Đăng Giao), *Cô gái vót chông* (thơ Mô-lô-y-cla-vi), *Ngọn đèn đứng gác* (thơ Chính Hữu), *Đất quê ta mệnh mông* (thơ Dương Hương Ly), *Trường Sơn Đông, Trường Sơn Tây* (thơ Phạm Tiến Duật), *Lá đỏ* (thơ Nguyễn Đình Thi), *Nhớ về Hà Nội*,...

Sau năm 1975, trở về sống và làm việc ở Thành phố Hồ Chí Minh, ông viết : *Con đường có lá me bay*, *Em vẫn đợi anh về* (thơ Lê Giang), *Mùa chim én bay* (thơ Diệp Minh Tuyên), *Chút thơ tình người lính biển* (thơ Trần Đăng Khoa), *Viếng Lăng Bác* (thơ Viễn Phương),... Ông là một trong số các nhạc sĩ Việt Nam đã phổ nhạc thành công khá nhiều bài thơ.

Nhạc sĩ Hoàng Hiệp đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học - Nghệ thuật.

KỈ NIỆM VỀ MỘT BÀI HÁT, VỀ MỘT GIỚI TUYẾN

... Năm 1956 đã trôi qua mà không có hiệp thương Tổng tuyển cử như Hiệp định Giơ-ne-vơ đã quy định. Những người miền Nam tập kết chúng tôi đều sống trong tâm trạng “ngày Bắc, đêm Nam”...

Ngồi trên xe ô tô từ Hà Nội vào Vĩnh Linh (Quảng Trị) tôi lặng thinh, day dứt vì nỗi nhớ quê nhà. Nhớ lại quang cảnh ngày các má, các chị, các em tiễn đưa mình xuống ghe ra Vàm Sông Đốc để lên tàu tập kết ra miền Bắc với hai ngón tay đưa lên (như hẹn hai năm sau trở về) mà không cầm được nước mắt.

Ngày tôi ra Bắc, tôi cũng không gặp ba má và các em tôi sau chín năm kháng chiến xa cách. Gia đình tôi hiện giờ đang ở đâu ?

... Những ngày đầu ở bờ Bắc sông Bến Hải, tôi sống với đơn vị bộ đội biên phòng ở một đồn cách cây cầu Hiền Lương chỉ vài trăm mét. Lúc này đang mùa mưa, buồn ơi là buồn ! Ban ngày, tôi đi dọc theo bờ sông, đôi mắt đắm đắm nhìn sang bờ Nam. Tôi bắt gặp nhiều em, nhiều chị từ bên ấy hình như giả bộ ra sông rửa chân tay để được nhìn lại những người thân bên bờ Bắc...

... Tôi muốn viết một cái gì đó nhưng tâm trạng ngổn ngang không sao viết được. Nhiều ý nghĩ cùng đến một lúc không biết chọn cái nào và bắt đầu từ đâu.

... Một lần nữa, tôi lại bước ra hiên nhà của đồn biên phòng nhìn về phía cầu Hiền Lương, chiếc cầu có lần tôi đã đặt chân lên đó. Tuy nhiên tôi chỉ được phép đi nửa cầu phía Bắc, vì nửa cầu phía Nam là thuộc về đối phương rồi. Nó được phân chia không chỉ bằng cái trạm gác đặt ngay giữa cầu, mà còn bằng cả hai màu sơn khác nhau nữa ! Tôi nhìn cây cầu lúc này đang bị màn mưa che phủ. Nó như ẩn, như hiện, như thực, như hư. Dẫu vậy, nó vẫn là một biểu hiện của sự chia cắt.

... Từ giữa đồn biên phòng, một buổi chiều tôi gặp anh gác đèn biển Cửa Tùng. Anh cũng là người miền Nam tập kết ra Bắc đã hai năm nay.

Đứng ở trên chòi cao, nơi đặt cây đèn biển, hai chúng tôi nhìn biển khơi sóng trào, nhìn đàn hải âu đang bay lượn, nhìn những cánh buồm đang từ từ trôi vào cửa sông... Bỗng anh bạn gác đèn biển cất lên tiếng nói : “... Tôi sang đây để lại vợ con bên ấy. Vì vậy, hằng ngày tôi lên đây không chỉ để làm nhiệm vụ mà còn để nhìn về quê tôi. Có vài lần, tôi trông thấy ai như vợ con tôi đang từ trong xóm ra bãi biển để nhận cá mang ra chợ bán, như hồi tôi còn ở làng bên ấy. Tôi muốn kêu to lên gọi tên vợ con tôi nhưng kêu sao cho nghe thấy được !”.

Anh bạn còn nói dài, nói nhiều nữa về những niềm đau, nỗi nhớ của mình... Sau đó anh ta ngồi im lặng như pho tượng đá. Còn tôi, tôi lại muốn khóc. Tôi muốn có đôi lời an ủi anh nhưng cổ họng nghẹn cứng.

Một lúc sau, tôi lặng lẽ theo anh leo xuống các bậc thang trở về. Ngay lúc đó, trong óc tôi đột nhiên vang lên những âm thanh đầu tiên và những ý tứ lời ca mà tôi khổ công tìm kiếm trong nhiều ngày qua.

Và bài hát mà tôi hằng ôm ấp từ bao lâu nay đã được bắt đầu từ chiều hôm đó. Bài *Câu hò bên bờ Hiền Lương* - một bài hát ra đời trong nỗi đau xót của bản thân tôi cộng với tâm trạng buồn nhớ của bao người khác trong thời kì nước nhà còn bị chia cắt thành hai miền Nam - Bắc.

(Lược trích bài viết của nhạc sĩ Hoàng Hiệp)

Cầu hồ bên bờ Hiền Lương

Nhạc : HOÀNG HIỆP

Lời : HOÀNG HIỆP - ĐĂNG GIAO

Chậm - Tình cảm

Bên ven bờ Hiền Lương chiều nay ra đứng trông
Trông qua rừng Trường Sơn miền quê xa khuất chân

về. Mắt đượm tình quê, đôi mắt đượm tình quê.
trời. Mây lặng lời trời mây đen, lặng lời trời.

Xa xa đoàn thuyền nan buồn căng theo gió xuôi dòng. Bỗng
Xa xa một đàn chim sò mây dang cánh lung trời. Hỡi

trong sương mờ không gian trầm lắng nghe câu
chim hãy dùng cho ta gửi đến phương xa

hò. (Nhạc) Hò ơ ơ. Thuyền
vời. Hò ơ ơ. Dù

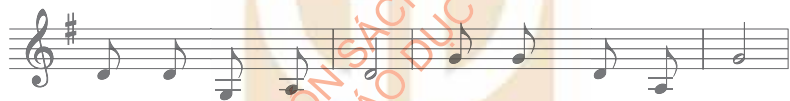
ơi, thuyền ơi có nhớ bến chẳng ? Bến thì một
cho, dù cho bến cách sông ngăn. Để gì chặn

dạ khẳng khăng đợi thuyền. Nhấn ai xin giữ câu
được duyên anh với nàng. Xé mây cho sáng trăng

nguyên. Trong cơn bão tố vũng bến lòng son.
vàng. Khai sông nổi bến cho nàng về anh.

Ơi câu hò chiều nay. Sao mang nặng tình ai ?
Ơi câu hò chiều nay. Tôi mang nặng tình ai ?

Hay là em bên ấy trong phút giây nhớ nhung trào sôi. Gửi
Nơi miền quê xa vắng em có nghe thấu chẳng lòng anh. Tình

niềm tin theo gió qua mấy câu thiết tha hò ơi !
này ta xây đắp nên thủy chung không bao giờ phai !

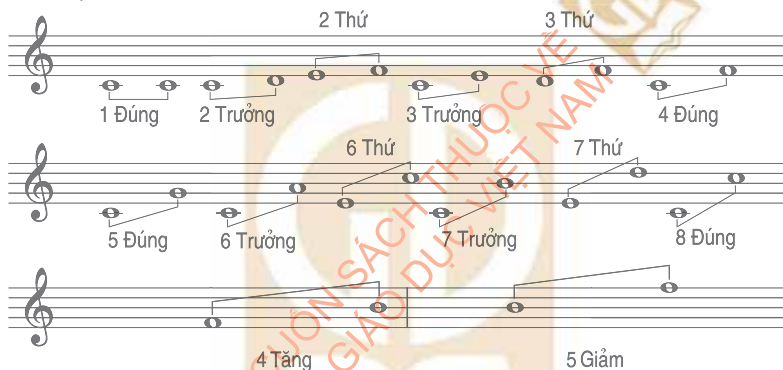
Tiết 2

- Nhạc lí : Giới thiệu về quãng
- Tập đọc nhạc : Giọng Son trưởng - TĐN số 1

Nhạc lí GIỚI THIỆU VỀ QUẢNG

Quãng là khoảng cách về cao độ giữa hai âm ; vang lên lần lượt hoặc cùng một lúc. Mỗi quãng mang một tính chất riêng. Tùy theo số lượng cung hoặc nửa cung chứa trong quãng đó mà xác định tên gọi và tính chất các quãng là trưởng, thứ, đúng, tăng, giảm.

Ví dụ :

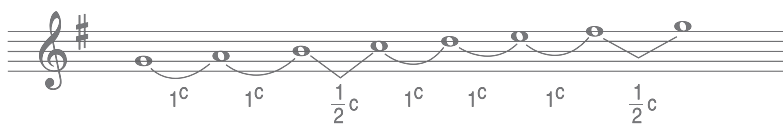

Tập đọc nhạc GIỌNG SON TRƯỞNG - TĐN SỐ 1

1. Giọng Son trưởng

Giọng Son trưởng có âm chủ là Son. Hoá biểu của giọng Son trưởng có một dấu thăng (Pha thăng).

Cấu tạo giọng Son trưởng như sau :

2. Tập đọc nhạc

TĐN số 1 Cây sáo (Trích)

Nhạc Ba Lan
Đặt lời : HOÀNG ANH

Vui - Nhí nhảnh

Đẹp nào bằng cây sáo bé bé nhỏ xinh xinh trên tay người.
Ngọt ngào bay lên tiếng sáo ngân âm vang xa vơi.
Một điệu nhạc trong sáng réo rắt vút cao từ bàn tay ấy.
Hoà theo với tiếng đàn hát lên câu ca yêu đời.

* Nhận xét TĐN số 1 :

[Giai điệu xây dựng trên giọng Son trưởng, sử dụng đủ 7 âm : Son-La-Si-Đô-Rê-Mi-Pha thăng.

[Bài gồm 4 câu hát với 2 âm hình tiết tấu gần giống nhau :

Câu 1 } 2
Câu 3 } 4

Câu 2 } 2
Câu 4 } 4

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Em hãy chỉ ra các quãng 2, 3, 4, 5 trong bài TĐN số 1.
2. Tập đọc TĐN số 1 và ghép lời.

Tiết 3

- Ôn tập bài hát : *Bóng dáng một ngôi trường*
- Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 1
- Âm nhạc thường thức : Ca khúc thiếu nhi phổ thơ

Âm nhạc thường thức CA KHÚC THIẾU NHI PHỔ THƠ

Ca khúc thiếu nhi có nhiều bài được hình thành từ những bài thơ. Các nhạc sĩ đã tìm cảm hứng từ bài thơ để sáng tác thành bài hát. Phổ nhạc theo thơ là một phương pháp sáng tác bài hát được sử dụng có hiệu quả và khá phổ biến.

Trong dân ca Việt Nam hầu hết các làn điệu được hình thành từ những câu thơ.

Ví dụ : Bài *Lí cây bông* bắt nguồn từ câu thơ :

*Bông xanh, bông trắng, bông vàng
Bông lê, bông lưu, đồ nàng mấy bông.*

hoặc :

*Trúc xinh trúc mọc bờ ao
Em xinh em đứng nơi nào cũng xinh.*

(Bài *Cây trúc xinh* - dân ca quan họ Bắc Ninh)

Trong các ca khúc thiếu nhi có khá nhiều ca khúc phổ thơ. Ví dụ :

Hạt gạo làng ta (Thơ : Trần Đăng Khoa - Nhạc : Trần Việt Bính)

Bụi phấn (Thơ : Lê Văn Lộc - Nhạc : Vũ Hoàng)

Đi học (Thơ : Minh Chính - Nhạc : Bùi Đình Thảo)

Bác Hồ - Người cho em tất cả (Thơ : Phong Thu - Nhạc : Hoàng Long - Hoàng Lân)

Tia nắng, hạt mưa (Thơ : Lê Bình - Nhạc : Khánh Vinh)

Cho con (Thơ : Tuấn Dũng - Nhạc : Phạm Trọng Cầu)

Dân đồng ca mùa hạ (Thơ : Nguyễn Minh Nguyên - Nhạc : Lê Minh Châu).

Một vài nhận xét về những ca khúc thiếu nhi phổ thơ

□ Lời ca của bài hát phổ thơ đạt được chất lượng nghệ thuật tốt, bởi những hình ảnh và ý tứ cô đọng, súc tích, gợi cảm trên một nội dung được biểu hiện bằng ngôn ngữ thơ ca.

□ Tùy từng bài, tùy từng tác giả, có khi người ta giữ nguyên vẹn bài thơ không thay đổi dù chỉ một từ (trường hợp này ít thấy), có khi lời thơ được thay đổi ít nhiều. Cũng có trường hợp, nhạc sĩ chỉ phổ theo ý thơ, dựa vào ý thơ để phóng tác lời ca cho phù hợp với cảm hứng, với sự phát triển hợp lí của giai điệu và cấu trúc bản nhạc.

□ Có bài thơ hay nhưng rất khó phổ nhạc hoặc không thể phổ thành bài hát. Có bài thơ không đặc sắc lắm nhưng khi được phổ nhạc lại trở thành bài hát có sức sống và được phổ biến rộng rãi. Ở đây, âm nhạc đã chấp cánh cho bài thơ bay xa.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Tìm một số bài hát phổ thơ viết cho người lớn và trẻ em.
2. Thể hiện âm hình tiết tấu sau đây và so sánh với âm hình tiết tấu 4 nhịp đầu trong bài TĐN số 1 :

Bài

2

- ♦ Học hát :
Bài *Nụ cười*
- ♦ Nhạc lí :
Sơ lược về hợp âm
- ♦ Tập đọc nhạc :
Giọng Mi thứ - TĐN số 2
- ♦ Âm nhạc thường thức :
Nhạc sĩ Trai-cổp-xki

Tiết 4

Học hát : Bài *Nụ cười*

Nụ cười

Nhạc Nga

Phiên dịch lời : PHẠM TUYỀN

Hơi nhanh

Cho trời sáng lên cùng với bao nụ cười.
(Cho trời) sáng lên và ánh mây tươi hồng.

Cầu vồng thêm lung linh bao sắc ánh lên ở khắp trời.
Đầy lùi xa bao nhiêu u ám gió mưa và bão bùng.

Nụ cười tươi chúng ta cùng chung niềm vui.
Rừng âm u đã thức dậy đón ngày mới.

Trong cuộc sống đầm ấm yên vui ta cùng cất tiếng cười.
 Trong làn nắng lộng gió ban mai vang bài ca yêu đời.

Để làn mây không bay đi xa những giọt mưa bay bay bên
 ta. Để dòng nước từ con suối xinh thành dòng sông sóng xô.

Tiếng cười vui luôn luôn bên ta. Tiếng cười sẽ luôn luôn ngân
 xa. Tiếng cười là bạn đường thắm nắng của tuổi niên thiếu ta.

Tiếng cười vui luôn luôn bên ta. Tiếng cười sẽ luôn luôn ngân
 xa. Tiếng cười là bạn đường thắm nắng không thể nào
 xoá nhoà. Cho trời... ...năm vẫn tràn ngập lòng ta.

Nụ cười là một ca khúc quen thuộc của thiếu niên nước Nga. Bài hát ca ngợi niềm lạc quan trong cuộc sống của tuổi trẻ. Ở đó, tiếng cười đem lại niềm tin và hạnh phúc. Bài gồm hai đoạn, có sự tương phản rõ rệt :

Đoạn a : Từ đầu đến “... cùng cất tiếng cười”. Đoạn a viết ở giọng Đô trưởng, tính chất âm nhạc trong sáng, rộn ràng, diễn tả cuộc sống hạnh phúc tràn đầy niềm vui và tiếng cười.

Đoạn b : Từ “*Để làn mây ...*” đến hết bài. Đoạn b chuyển sang giọng Đô thứ. Giai điệu trong đoạn b như một nét buồn thoáng qua rồi trở nên rần rori, nghị lực, thể hiện niềm tin tưởng, tình đoàn kết của bạn trẻ trong tiếng cười lạc quan.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Học thuộc bài hát *Nụ cười*.
2. Kể tên một vài bài hát Nga mà em biết.

Tiết 5

- Ôn tập bài hát : *Nụ cười*
- Tập đọc nhạc : Giọng Mi thứ - TĐN số 2

Tập đọc nhạc GIỌNG MI THỨ - TĐN SỐ 2

1. Giọng Mi thứ

Giọng Mi thứ có âm chủ là Mi. Hoá biểu giọng Mi thứ có một dấu thăng (Pha thăng).

Giọng Mi thứ tự nhiên có cấu tạo như sau :

Giọng Mi thứ hoà thanh có bậc VII tăng lên nửa cung :

Tiết 6

- Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 2
- Nhạc lí : Sơ lược về hợp âm
- Âm nhạc thường thức : Nhạc sĩ Trai-cổp-xki

Nhạc lí

SƠ LƯỢC VỀ HỢP ÂM

1. Hợp âm

Hợp âm là sự vang lên đồng thời của ba, bốn hoặc năm âm cách nhau một quãng 3.

Ví dụ :

2. Một số loại hợp âm

a) Hợp âm ba : gồm có ba âm, các âm cách nhau quãng 3. Hai âm ngoài cùng tạo thành quãng 5.

Ví dụ : Hợp âm ba

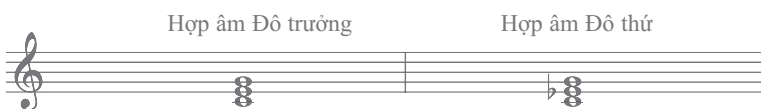
Âm Đô và âm Mi cách nhau 1 quãng 3 trưởng.

Âm Mi và âm Son cách nhau 1 quãng 3 thứ.

Âm Đô và âm Son cách nhau 1 quãng 5 đúng.

Tùy theo cách sắp xếp các quãng ba trưởng, ba thứ mà tạo thành các hợp âm trưởng, hợp âm thứ và các hợp âm khác.

Ví dụ : Hợp âm ba trưởng, hợp âm ba thứ

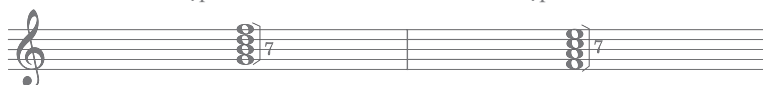

b) Hợp âm bảy : gồm có bốn âm, các âm cách nhau theo quãng 3. Hai âm ngoài cùng tạo thành quãng 7.

Ví dụ : Hợp âm bảy

Hợp âm Son 7

Hợp âm Pha 7

[Hợp âm Son 7, có 2 âm ngoài cùng là Son và Pha, tạo thành quãng 7.

[Hợp âm Pha 7, có 2 âm ngoài cùng là Pha và Mi, tạo thành quãng 7.

Hợp âm là một trong những phương tiện diễn tả âm nhạc. Các nhạc sĩ sử dụng hợp âm để thể hiện những ý tưởng, cảm xúc, nội dung âm nhạc ở các tác phẩm nhạc đàn và nhạc hát.

Âm nhạc thường thức

NHẠC SĨ TRAI-CỐP-XKI

Pi-ôt I-lích Trai-cốp-xki [nhạc sĩ nổi tiếng người Nga, là một trong những danh nhân âm nhạc thế giới. Ông sinh ngày 2-4-1840 và mất ngày 25-1-1893 tại Xanh Pê-téc-bua.

Từ bé, Trai-cốp-xki rất say mê âm nhạc và sớm bộc lộ năng khiếu. Năm 10 tuổi, Trai-cốp-xki đã bắt đầu sáng tác.

Trai-cốp-xki đã tiếp thu được truyền thống âm nhạc của các nhạc sĩ cổ điển châu Âu và Nga như Mô-da, Bét-tô-ven, Glin-ka,... để viết nên những tác phẩm mang đậm bản sắc độc đáo của âm nhạc dân tộc Nga.

Trai-cốp-xki đã để lại trong di sản âm nhạc của nhân loại nhiều tác phẩm quý giá về nhạc kịch, vũ kịch, giao hưởng và nhiều tác phẩm viết cho đàn dây, đàn pi-a-nô, hợp xướng, ca khúc... Ví dụ : Vũ kịch *Hồ thiên nga*, nhạc kịch *Ép-ghe-nhi Ô-nê-ghin*, bản *Giao hưởng số 6*...

Trai-cốp-xki là một trong những người đã làm rạng rỡ nền âm nhạc Nga thế kỉ XIX.

Ghi nhớ công hiến vĩ đại của nhạc sĩ Trai-cốp-xki, nhạc viện lớn nhất nước Nga ở Mát-xcơ-va được mang tên ông. Nhà bảo tàng Trai-cốp-xki ở quê hương ông thu hút đông đảo người mến mộ đến thăm viếng. Bốn năm một lần có cuộc thi âm nhạc Trai-cốp-xki cho các nghệ sĩ trên thế giới đến nước Nga đua tài.

Cô gái miền đồng cỏ

Nhạc : P. I. TRAI-CỐP-XXI

Phỏng dịch lời : VĂN ĐỒNG

Vừa phải

The musical score is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 3/4 time signature. The melody is simple and melodic. The lyrics are written below the staves, with some lines having multiple syllables under a single note. The score includes a repeat sign with first and second endings. The lyrics are in Vietnamese and tell a story of a girl from a grassy plain.

Chiều dần buông ánh sao mờ màng soi mờ ngấn
Giờ biệt li nấu nung trong lòng khăn quàng nhớ
sương trên đồng ngát hương. Trời về khuya vắng không bóng
thương một lòng vấn vương. Những ngày qua xiết bao êm
người, bên cầu chúng ta thôi đành cách xa.
đêm, khăn hồng trao tay bao tình đắm say.
Hơi sương đêm tan trong không gian reo vui ánh hồng lan toả cánh
Mai kia đây ai cho tôi hay? Tương lai vui buồn? Ai bảo tôi
đồng. Nghe chẳng em thân yêu tôi ơi! Mai anh bước
cùng? Mai kia đây ai chiếm tim tôi? Đi trong bước
đi trên đường xa vời.
đời ai người chung... tình. Ngày mai
đây đi rồi con người mà chính em yêu, quên dần năm

tháng. Nhưng không đâu! Anh vẫn mãi là người ca hát
 bên em trọn cuộc đời.
 Chiều dần buông ánh sao mờ màng soi mờ ngấn
 sương trên đồng ngát hương. Trời về khuya vắng không bóng
 người, bên cầu chúng ta nay tạm cách xa.

Ngôi nhà của nhạc sĩ Trai-cốp-xki

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Thế nào là hợp âm ba và hợp âm bảy ?
2. Phát biểu cảm nghĩ của em khi nghe bài hát *Cô gái miền đồng cỏ*.

Ôn tập và kiểm tra

□ Bóng dáng một ngôi trường

2. Ôn tập Nhạc lí

□ Hợp âm

TĐN số 1, 2.

The first staff of music is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of the following notes: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter).

23

BÀI ĐỌC THÊM

NHẠC SĨ XUÂN HỒNG VÀ BÀI HÁT MÙA XUÂN TRÊN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Sáng tác ca khúc là sở trường của nhạc sĩ Xuân Hồng. Dùng tiếng hát để nói lên “những điều tự thân cuộc sống muốn nói” là điều ông thường tâm sự.

Tác phẩm của nhạc sĩ Xuân Hồng thể hiện tình yêu quê hương, đất nước, tình cảm chân thành, mộc mạc với đồng chí và đồng bào.

Thời kì kháng chiến chống Mĩ cứu nước, ông có những tác phẩm nổi tiếng như : *Bài ca may áo, Xuân chiến khu, Chiếc khăn tay, Tiếng chày trên sóc Bòm Bò...* Giai điệu các bài hát của Xuân Hồng đậm đà chất dân ca Nam Bộ, lời ca giàu hình tượng và có sức gợi cảm mạnh mẽ. Những ca khúc của ông đã được phổ biến rộng rãi khắp trong Nam ngoài Bắc, góp một tiếng nói âm nhạc đầy ấn tượng trong những năm chống Mĩ cứu nước và sau ngày đất nước thống nhất.

Khi miền Nam được hoàn toàn giải phóng, Bắc Nam một nhà, ca khúc *Mùa xuân trên Thành phố Hồ Chí Minh* của nhạc sĩ Xuân Hồng đã ghi dấu ấn sâu đậm trong công chúng yêu ca nhạc. Bài hát thể hiện niềm xúc động chân thành của những người chiến thắng trở về Sài Gòn sau ngày 30-4-1975.

Nhạc sĩ Xuân Hồng còn có nhiều ca khúc được mến mộ như : *Cây đàn ghi-ta của Đại đội ba, Mùa xuân bên cửa sổ* (thơ Song Hào), *Người mẹ của tôi...*

Tên khai sinh của ông là Nguyễn Hồng Xuân. Ông sinh ngày 12-2-1928 tại huyện Châu Thành, tỉnh Tây Ninh, mất năm 1996 tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Nhạc sĩ Xuân Hồng đã được Nhà nước truy tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học -Nghệ thuật.

Mùa xuân trên Thành phố Hồ Chí Minh

Nhạc và lời : XUÂN HỒNG

Vừa phải - Nhiệt tình

(Nhạc ...)

...) Mùa xuân

này về trên quê ta, khắp đất trời biển rộng bao la. Cây xanh

tươi ra lá trở hoa chào mùa xuân về với mọi nhà. Thành phố

Hồ Chí Minh quê ta đã viết nên thiên anh hùng ca, thiên anh hùng

ca ngàn năm sáng chói lưu danh đến muôn đời. Thành phố

Hồ Chí Minh năm nay, mùa xuân về rợp bóng cờ bay.

Nước thêm trong dòng sông Bến Nghé, chợ thêm

đông chợ vui Bến Thành. Mùa xuân trên Thành
 (Mùa) xuân trên Thành

phố Hồ Chí Minh quang vinh. Ôi đẹp biết
 phố Hồ Chí Minh quang vinh. Ôi hạnh phúc biết

bao, biết mấy tự hào. Sài Gòn
 bao, bao năm vẫn đợi chờ. Mà niềm

ơi cả nước vẫy chào. Cờ sao đang tung bay
 vui như đến bất ngờ. Ngày đi như trong đêm

cao, qua hết rồi những năm thương đau. Xa ba mươi
 mơ, tuổi lớn rồi mà như ngày thơ. Ôi ta đang

năm nay đã gặp nhau vui sao nước mắt lại
 đi đi giữa rừng hoa hay ta đi giữa rừng...

trào. Mùa...
 ...cờ. Mùa xuân trên Thành phố Hồ Chí

Minh là mùa xuân đẹp nhất quê mình.

Bài

3

♦ Học hát :

Bài *Nổi vòng tay lớn*

♦ Nhạc lí :

Giới thiệu về dịch giọng

♦ Tập đọc nhạc :

Giọng Pha trưởng - TĐN số 3

♦ Âm nhạc thường thức :

Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý và bài hát *Mẹ yêu con*

Tiết 8

Học hát : Bài *Nổi vòng tay lớn*

Nổi vòng tay lớn

Nhạc và lời : TRỊNH CÔNG SƠN

Vừa phải

Rừng núi dang tay nổi lại biển xa. Ta đi vòng tay
(Từ) Bắc vô Nam nổi liền nắm tay. Ta đi từ đồng
lớn mãi để nổi sơn hà. Mặt đất bao la, anh
hoang vu vượt hết núi đồi. Vượt thác cheo leo tay

em ta về gặp nhau mừng như bão cát quay cuồng trời rộng, bàn
ta vượt đèo, từ quê nghèo lên phố lớn nắm tay nối liền biển

tay ta nắm nối tròn một vòng Việt Nam. Cờ nối
xanh sông gấm nối liền một vòng tử sinh.

gió đêm vui nối ngày, dòng máu nối con tim đồng loại, dựng tình
nối thôn xa với vợ, người chết nối linh thiêng vào đời, và nụ...

người trong ngày mới. Thành phố ...
...cười nối trên môi. Từ ...

Bài hát *Nối vòng tay lớn* của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn là tiếng nói tình cảm của những người Việt Nam yêu nước, mong muốn cùng nắm tay, kề vai sát cánh bên nhau để tạo dựng cuộc sống yên vui, thanh bình vươn tới mục tiêu cao cả vì một đất nước Việt Nam thống nhất, độc lập, hoà bình, hạnh phúc.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Em hãy phát biểu cảm nghĩ của mình sau khi học hát bài *Nối vòng tay lớn*.
Kể tên những bài hát của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn mà em biết.
2. Tập hát đúng giai điệu và học thuộc lời ca bài *Nối vòng tay lớn*.

Tiết 9

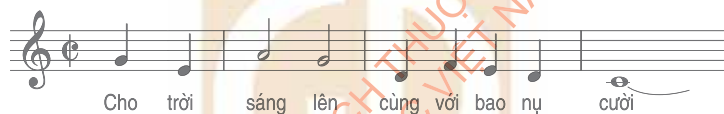
- **Nhạc lí** : Giới thiệu về dịch giọng
- **Tập đọc nhạc** : Giọng Pha trường - TĐN số 3

Nhạc lí GIỚI THIỆU VỀ DỊCH GIỌNG

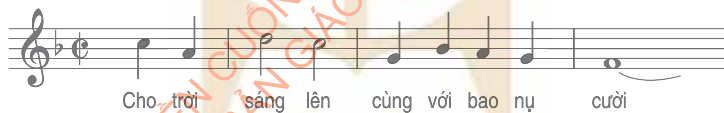
Sự chuyển dịch độ cao - thấp của một bài hát cho phù hợp với tầm cỡ giọng của người hát được gọi là dịch giọng.

Khi *dịch giọng* trên bản nhạc sẽ có sự thay đổi hoá biểu và tên nốt nhạc nhưng mối quan hệ về cao độ và trường độ của các âm không thay đổi. Người ta chỉ đàn hoặc hát cao lên hoặc thấp xuống tùy thuộc vào độ cao muốn xê dịch được xác định bằng âm chủ.

Ví dụ : Bài hát *Nụ cười* ở giọng Đô trưởng :

Khi dịch giọng cao lên một quãng 4 (Đô → Pha) bài hát *Nụ cười* sẽ ở giọng Pha trưởng.

Khi dịch giọng thấp xuống một quãng 3 (Đô → La) bài hát *Nụ cười* sẽ ở giọng La trưởng.

Qua ví dụ trên cho thấy dù ở giọng Đô trưởng, Pha trưởng hoặc La trưởng thì giai điệu, tiết tấu của bài *Nụ cười* không thay đổi.

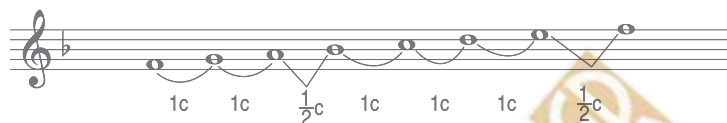
Khi dịch giọng một bài hát hay một bản nhạc tính chất trưởng hoặc thứ cũng không thay đổi.

Tập đọc nhạc GIỌNG PHA TRƯỞNG - TĐN SỐ 3

1. Giọng Pha trưởng

Giọng Pha trưởng có âm chủ là Pha. Hoà biểu giọng Pha trưởng có một dấu giáng (Si giáng).

Cấu tạo giọng Pha trưởng như sau :

2. Tập đọc nhạc

TĐN số 3

Lá xanh

(Trích)

Nhạc và lời : HOÀNG VIỆT

Nhịp đi

Lá còn xanh như anh đang còn trẻ. Lá trên
cành như ánh trong toàn dân. Gió rung cây cành lá tung bùng đùa
vui. Anh trai làng có đi chiến dịch mùa xuân...

* Nhận xét TĐN số 3 :

Giai điệu xây dựng trên giọng Pha trưởng, sử dụng 6 âm : Pha - Son - La - Đô - Rê - Mi (không có Si giáng).

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Khi dịch giọng, giai điệu của bài hát, bản nhạc có bị thay đổi gì không ?
2. Luyện tập bài TĐN số 3.

Tiết 10

- Ôn tập bài hát : *Nối vòng tay lớn*
- Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 3
- Âm nhạc thường thức : Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý và bài hát *Mẹ yêu con*

Âm nhạc thường thức

NHẠC SĨ NGUYỄN VĂN TÝ VÀ BÀI HÁT *MẸ YÊU CON*

1. Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý

Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý sinh ngày 5-3-1925 tại Vinh - Nghệ An, quê gốc ở xã Phú Cường, huyện Sóc Sơn, thành phố Hà Nội. Ông là một nhạc sĩ sáng tác có khối lượng tác phẩm khá lớn trong đó có nhiều ca khúc nổi tiếng, được lưu truyền rộng rãi. Từ ca khúc theo phong cách lãng mạn như *Dư âm* (1949) đến những ca khúc đậm đà màu sắc dân ca, nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý là người đã có những đóng góp xuất sắc cho nền ca khúc Việt Nam. Có thể kể những bài như : *Mẹ yêu con* (1956), *Tám áo chiến sĩ mẹ và năm xưa* (1973), *Một khúc tâm tình của người Hà Tĩnh* (1974), *Người đi xây hồ Kẻ Gỗ* (1976), *Màu áo chú bộ đội* (1978), *Mùa xuân cô nuôi dạy trẻ* (1980), *Đảng đứng Bến Tre* (1980)... Âm nhạc của ông giàu chất trữ tình, giai điệu mượt mà, bản sắc dân tộc được thể hiện rõ nét cùng với lời ca trau chuốt, tinh tế... Ông đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học - Nghệ thuật.

2. Bài hát *Mẹ yêu con*

Trong những bài hát viết về đề tài phụ nữ, *Mẹ yêu con* của nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý là một tác phẩm đã sống cùng với thời gian. Những em bé từng nằm nôi, nằm võng, trong cánh tay của các bà mẹ có lẽ không bao giờ quên câu hát ru ngọt ngào đầm ấm : “À à ơi ! À à ơi ! Ru em em ngủ cho lâu, để mẹ đi cấy đồng sâu chưa về...”. Từ âm điệu của lời ru đó, nhạc sĩ đã phát triển hết sức khéo léo để tạo nên một khúc ru triu mến, thiết tha, bay bổng, đậm tình mẹ con.

Bài hát *Mẹ yêu con* không còn là khúc ru của riêng một người mẹ nào mà trở thành tiếng nói chung của bà mẹ đất nước. Đây là một ca khúc nghệ thuật được mọi người mến mộ, được nhiều ca sĩ biểu diễn.

Mẹ yêu con

Nhạc và lời : NGUYỄN VĂN TÝ

Vừa phải

À á ru hời ơ hời ru. Mẹ
(Miệng)

thương con có hay chẳng thương từ khi thai
con chím chím xinh xinh như đài hoa đang

ngén trong lòng. Mây nắng sớm chiều mưa ròn. Chín
hé trên cành. Khát nắng mới và sương lành. Lá

tháng so chín năm gian khó tính khôn cùng. À á ru hời ơ hời
thăm rùng cánh tay ôm ấp lấy hoà bình. À á ru hời ơ hời

ru. (Nhạc) Ngắm đất nước mình vun
ru. Nhớ những lúc mừng con

đắp từ bao đời. Thấy đất nước trù lên bóng dáng con tôi.
 lấy rồi con ngồi. Thoáng như đến còn đây lớp lớp bao người,
 Ôm con ra mái hiên nhìn đàn chim rộn ràng hót giữa (ơ) mùa xuân. Mừng
 đang sinh ra nối nhau ngày càng lớn ngày càng tiến bước (ơ) càng nhanh. Giờ
 con sẽ góp phần tương lai con đẹp lắm. Mẹ hát muôn lần.
 con biết đi rồi đi trên con đường mới. Mẹ ngắm con cười.
 1.
 À à ru hời ơ hời ru. (Nhạc
 À à ru hời ơ hời ...
 2.
 Miếng ru. À á ru
 hời ơ hời ru.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Luyện tập bài TĐN số 3 và ghép lời.
2. Kể tên những bài hát về đề tài “Người mẹ” mà em biết.

Bài

4

♦ Học hát :

Bài *Lí kéo chài*

♦ Tập đọc nhạc :

Giọng Rê thứ - TĐN số 4

♦ Âm nhạc thường thức :

Một số ca khúc mang âm hưởng dân ca

Tiết 11

Học hát : Bài *Lí kéo chài*

Lí kéo chài

Dân ca Nam Bộ
Đặt lời mới: HOÀNG LÂN

Vừa phải

Kéo lên thuyền cho nhiều tôm cá. Lưới cùng
ta vang hát câu ca (Hò ơ). Biển khơi thân thiết với
ta (Khoan hỡi khoan hò). Gió to (mà) mưa lớn (Khoan hỡi khoan hò) băng qua sóng
trào (Ơ hò ơ hò là hò ơ).

Người dân chài quanh năm sống cùng sông nước. Tuy lao động vất vả, cực nhọc nhưng họ luôn lạc quan yêu đời. Với tiết tấu khoẻ, giai điệu mộc mạc, bài hát *Lí kéo chài* đã mô tả cảnh lao động, sinh hoạt vui tươi của người dân vùng biển.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Kể tên những bài *Lí* mà em biết.
2. Tập đặt lời ca mới theo điệu *Lí kéo chài*.

BÀI ĐỌC THÊM

NHẠC SĨ NGUYỄN VĂN THƯƠNG

Bài hát *Đêm đông* (1940) là một ca khúc đầy cảm xúc thể hiện lòng nhân ái của người nhạc sĩ trước những cuộc đời vất vả, bất hạnh đã làm rung động bao trái tim người nghe. Tiếp đến *Bình Trị Thiên khói lửa* (1948), một bản trường ca đầy tính bi tráng, nói lên tinh thần quật khởi chống giặc ngoại xâm của nhân dân ta. Chỉ với hai tác phẩm đó cũng đã đủ xếp tác giả vào hàng các nhạc sĩ có dấu ấn trong đời sống âm nhạc Việt Nam. Ngoài những ca khúc như *Trên sông Hương*, *Dân ta đánh giặc anh hùng*, *Gửi Huế giải phóng*, *Bài ca trong hang đá*, *Dâng Người tiếng hát mùa xuân*,... nhạc sĩ Nguyễn Văn Thương còn có nhiều tác phẩm khí nhạc với nhiều thể loại, chiếm vị trí quan trọng trong sự nghiệp của ông. Giao hưởng *Đồng khởi*, vũ kịch *Tám Cầm*, thơ múa *Chim gâu*, *Bà mẹ thành đồng*, tổ khúc biển tấu cho pi-a-nô *Quê hương Tây Nguyên*, độc tấu xen-lô *Trở về đất mẹ*... và hàng chục nhạc phim càng khẳng định vị trí của người nhạc sĩ có nhiều cống hiến quan trọng cho nền âm nhạc chuyên nghiệp nước nhà.

Những sáng tác ca khúc hay nhạc đàn của Nguyễn Văn Thương đều thể hiện tình cảm sâu lắng với cấu trúc chặt chẽ và ngày càng gần gũi, gắn bó với những

âm điệu dân tộc. Tác phẩm của Giáo sư - Nghệ sĩ Nhân dân Nguyễn Văn Thương đa dạng về thể loại, phong phú về hình tượng với bút pháp điêu luyện của một người có bản lĩnh nghề nghiệp vững vàng.

Ông đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học - Nghệ thuật.

Nguyễn Văn Thương sinh năm 1919 tại xã Vân Thê (cũ), huyện Hương Thủy, tỉnh Thừa Thiên - Huế. Ông mất ngày 5-12-2002 tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Dâng Người tiếng hát mùa xuân

Vừa phải, tình cảm

Nhạc và lời : NGUYỄN VĂN THƯƠNG

Ta về đây hôm nay trên quảng trường Ba Đình.
 Trông trời cao mây bay trên quảng trường Ba Đình.

Cùng dâng lên Bác kính yêu biết bao ân tình. Một niềm tin son
 Đường như nghe Bác kính yêu nói câu ân tình. Từ mùa thu sông

sắt vô bờ. Và cả bao hi vọng ước mơ. A a.
 núi rợp cờ. Và đẹp bao hi vọng ước mơ. A a.

Khắp miền quê hoa thơm mang về đây dâng Người. Thoả lòng từ đây Bắc
 Ta về đây qua bao nhiêu dòng sông, núi đồi. Ngàn dặm đường đi khắp

Nam chung vui mùa xuân mới. Độc lập - Tự do, sáng
nơi vui xây mùa xuân mới. Độc lập - Tự do, sáng

tươi công ơn Người như núi. Chúng cháu kể vai đi
tươi công ơn Người như núi. Chúng cháu kể vai đi

tối hiến dâng cuộc đời. Vì Cộng hoà xã hội chủ
tối hiến dâng cuộc đời. Vì Cộng hoà xã hội chủ...

1. nghĩa Việt Nam, đất nước anh hùng.
2. ... nghĩa Việt Nam, đất nước anh hùng.

Tiết 12

- Ôn tập bài hát : *Lí kéo chài*
- Tập đọc nhạc : Giọng Rê thứ - TĐN số 4

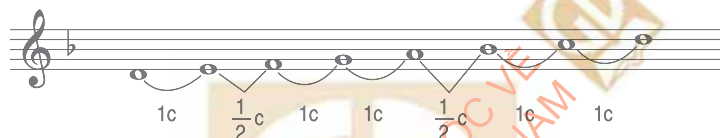
Tập đọc nhạc

GIỌNG RÊ THỨ - TĐN SỐ 4

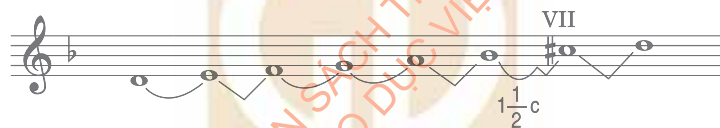
1. Giọng Rê thứ

Giọng Rê thứ có âm chủ là Rê. Hoá biểu của giọng Rê thứ có một dấu giáng (Si giáng).

Giọng Rê thứ tự nhiên có cấu tạo như sau :

Giọng Rê thứ hoà thanh có bậc VII tăng lên nửa cung :

2. Tập đọc nhạc

TĐN số 4

Cánh én tuổi thơ

(Trích)

Nhạc và lời: PHẠM TUYỀN

* Nhận xét TĐN số 4 :

Bản nhạc viết ở giọng Rê thứ hoà thanh.

Có nốt Pha thăng bất thường ở nhịp thứ 10.

Có hai chỗ đảo phách ở nhịp thứ 1 - 2 và nhịp thứ 5 - 6.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Tìm những bài hát viết ở giọng Rê thứ.
2. Đọc nhạc, ghép lời ca và tập đánh nhịp bài TĐN số 4.

Tiết 13

- Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 4
- Âm nhạc thường thức : Một số ca khúc mang âm hưởng dân ca

Âm nhạc thường thức

MỘT SỐ CA KHÚC MANG ÂM HƯỚNG DÂN CA

Các em đã được học và nghe nhiều bài dân ca tiêu biểu trên khắp miền đất nước. Những bài ca, điệu lí, câu hò... do ông cha ta sáng tạo nên từ trong cuộc sống muôn màu, muôn vẻ còn lưu truyền đến ngày nay. Các em cũng được hát và nghe nhiều bài ca hay do các nhạc sĩ Việt Nam sáng tác. Trong những ca khúc đó có nhiều bài đã khai thác chất liệu từ dân ca. Người ta nói dân ca là những “mỏ quý” vô cùng quý giá để các nhạc sĩ khai thác và sáng tạo nên những tác phẩm âm nhạc giàu tính dân tộc.

Có thể điểm qua một số ca khúc tiêu biểu :

1. Ca khúc mang âm hưởng dân ca đồng bằng Bắc Bộ

* Ca khúc thiếu nhi

- *Em đi giữa biển vàng* (Nhạc : Bùi Đình Thảo - Lời : Thơ Nguyễn Khoa Đăng)
- *Cái Bống* (Nhạc : Phan Trần Bảng - Lời : Ca dao cổ)
- *Màu áo chú bộ đội* (Nhạc và lời : Nguyễn Văn Tý)
- *Trâu lá đa* (Nhạc : Huy Du - Lời : Thơ Lữ Huy Nguyên)

* Ca khúc viết cho người lớn

- *Đóng nhanh lúa tốt* (Nhạc : Lê Lôi - Lời : Thơ Huyền Tâm)
- *Những cô gái quan họ* (Nhạc và lời : Phó Đức Phương)
- *Đất nước lời ru* (Nhạc và lời : Văn Thành Nho)

2. Ca khúc mang âm hưởng dân ca miền núi phía Bắc

* Ca khúc thiếu nhi

- *Đi học* (Nhạc : Bùi Đình Thảo - Lời : Thơ Minh Chính - Bùi Đình Thảo)
- *Đi tới trường* (Nhạc : Đức Bằng - Lời : Theo tập đọc lớp 1 cũ)
- *Từ rừng xanh cháu về thăm Lăng Bác* (Nhạc và lời : Hoàng Long - Hoàng Lân)

* Ca khúc viết cho người lớn

- *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó* (Nhạc và lời : Nguyễn Tài Tuệ)
- *Tình ca Tây Bắc* (Nhạc : Bùi Đức Hạnh - Lời : Theo thơ Cẩm Giang)
- *Cô giáo Tày cầm đàn lên đỉnh núi* (Nhạc và lời : Văn Ký)

3. Ca khúc mang âm hưởng dân ca miền Trung

* *Ca khúc thiếu nhi*

- *Điệu lí quê em* (Nhạc và lời : Thái Nghĩa)
- *Hồ thả trâu* (Nhạc và lời : Hoàng Văn)

* *Ca khúc viết cho người lớn*

- *Giữa Mạc Tư Khoa nghe câu hò ví dặm* (Nhạc : Trần Hoàn - Lời : Trần Hoàn, Quý Doãn)
- *Miền Trung nhớ Bác* (Nhạc và lời : Thuận Yến)
- *Một khúc tâm tình của người Hà Tĩnh* (Nhạc và lời : Nguyễn Văn Tý)
- *Huế thương* (Nhạc và lời : An Thuyên)

4. Ca khúc mang âm hưởng dân ca Nam Bộ

* *Ca khúc thiếu nhi*

- *Như sao sáng ngời* (Nhạc và lời : Trương Quang Lục)
- *Em là con gái má Út Tịch* (Nhạc và lời : Phan Nhân)

* *Ca khúc viết cho người lớn*

- *Hồ Chí Minh đẹp nhất tên Người* (Nhạc và lời : Trần Kiết Tường)
- *Vàm Cỏ Đông* (Nhạc : Trương Quang Lục - Lời : Thơ Hoài Vũ)
- *Cô gái Sài Gòn đi tải đạn* (Nhạc và lời : Lư Nhất Vũ)

5. Ca khúc mang âm hưởng dân ca Tây Nguyên

* *Ca khúc thiếu nhi*

- *Em nhớ Tây Nguyên* (Nhạc và lời : Văn Tấn - Trần Quang Huy)
- *Tiếng chim trong vườn Bác* (Nhạc và lời : Hàn Ngọc Bích)

* *Ca khúc viết cho người lớn*

- *Tình ca Tây Nguyên* (Nhạc và lời : Hoàng Văn)
- *Ngon lửa cao nguyên* (Nhạc và lời : Trần Tiến)
- *Ơi Ma đắc* (Nhạc và lời : Nguyễn Cường)
- *Sông Đắc-Krong mùa xuân về* (Nhạc và lời : Tố Hải)

Nghe những bài hát mang âm hưởng dân ca, ta cảm thấy biết bao gần gũi và thân thiết. Những tác phẩm âm nhạc của các nhạc sĩ Việt Nam đậm bản sắc văn hoá dân tộc đã làm cho đời sống âm nhạc của chúng ta thêm phong phú và độc đáo.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Kể tên một số bài hát mang âm hưởng dân ca.
2. Hát một đoạn ngắn hoặc cả bài hát mang âm hưởng dân ca mà em biết.

Tiết 14

Ôn tập

1. Ôn tập hai bài hát

- Nối vòng tay lớn.
- Lí kéo chài.

2. Ôn tập Tập đọc nhạc

TĐN số 3, 4.

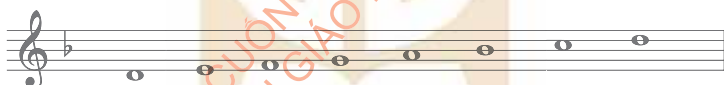
* *Ghi nhớ*

[V]ề giọng Pha trưởng :

Trên hoá biểu có dấu Si giáng, thường kết bài bằng âm chủ Pha.

[V]ề giọng Rê thứ :

Trên hoá biểu có dấu Si giáng, thường kết bài bằng âm chủ Rê.

Giọng Pha trưởng và Rê thứ có chung hoá biểu (dấu Si giáng) - đó là hai giọng song song.

Tiết 15

Bài hát do địa phương tự chọn

BÀI ĐỌC THÊM

ÂM NHẠC VÀ VŨ TRỤ

Thần thoại Hi Lạp gán cho Héc-mét là người sáng tạo ra cây đàn đầu tiên. Sau khi lấy cặp bò của thần A-pô-lông, ông lột da bò căng lên một cái mai rùa làm hộp cộng hưởng, cắm lên đấy một cặp sừng bò rồi lấy ruột bò làm dây căng giữa đôi sừng đó. Đây là chiếc đàn *Lia* mà ngày nay chúng ta lấy làm biểu tượng cho âm nhạc. Nhưng người chơi đàn đầu tiên không phải là Héc-mét. Vì phạm tội ăn cắp bò nên ông đã phải dâng cây đàn cho thần Mặt Trời và Ánh Sáng, người đứng đầu vũ trụ. Vì chính bản thân cây đàn này là biểu tượng của vũ trụ : Bảy dây đàn tương ứng với bảy vì sao của Thái dương hệ, nó hoà hợp với chuyển động của các vì tinh tú, đàn có 12 dây thì tương ứng với 12 con giống trong một năm trên đường hoàng đạo. Hộp cộng hưởng đầu kín, đầu hở như mai rùa. Tiếng đàn của thần Mặt Trời có thể rung động đến vũ trụ, sự hoà hợp của thiên nhiên được thực hiện, đất đai chịu ảnh hưởng của khí trời làm cho cây cối được nảy mầm, mưa gió trở nên thuận hoà... đó là tiếng hát của vũ trụ.

Tương truyền đàn *Lia* còn là nhạc khí của Oóc-phê, một nhạc sĩ trong thần thoại Hi Lạp có sức quyến rũ mãnh liệt. Khi tiếng đàn của thần vang lên thì bão táp phải ngưng, cây cỏ và con người đều nảy nở sung mãn.

Người Hi Lạp cổ đã gán cho A-pô-lông và Oóc-phê là những người sáng tạo ra âm nhạc. Cũng giống như người Ai Cập cho rằng người sáng tạo ra âm nhạc là Ô-di-rít (Thần Nông nghiệp đồng nhất với Mặt Trời) âm nhạc là một trong những phương tiện để hoà hợp vào sự sung mãn của vũ trụ.

Có thể nói, âm nhạc giữ vai trò trung gian để con người tiếp cận với thế giới siêu nhiên. Đó là nghệ thuật đưa con người đến chỗ hoàn thiện. Điều đó cho ta thấy rằng vận động của vũ trụ vĩnh hằng, nhưng sự cảm thụ của con người trước sự vận động đó thay đổi tuỳ theo thời đại. Ngày nay những cuộc liên hoan nhạc Rốc - Nhịp điệu vũ trụ hẳn không giống Nhịp điệu âm nhạc của người xưa, nhưng cái mà con người giữ mãi là sự tôn trọng những nguyên tắc của hoà thanh, sự hoà đồng của con người với thiên nhiên trong âm nhạc.

Tiết 16, 17, 18
Ôn tập và kiểm tra cuối học kì

1. Ôn tập bốn bài hát

- *Bóng dáng một ngôi trường*
- *Nụ cười*
- *Nổi vòng tay lớn*
- *Lí kéo chài*

2. Nhạc lí - Tập đọc nhạc

a) Nhạc lí

□Quãng.

□Hợp âm.

□Dịch giọng.

b) Tập đọc nhạc

□Giọng Sơn trường (TĐN số 1).

□Giọng Mi thứ (TĐN số 2).

□Giọng Pha trường (TĐN số 3).

□Giọng Rê thứ (TĐN số 4).

3. Âm nhạc thường thức

□Ca khúc thiếu nhi phổ thơ.

□Một số ca khúc mang âm hưởng dân ca.

□Tìm hiểu về các nhạc sĩ đã giới thiệu trong SGK : Hoàng Hiệp, Trai-cổp-xki, Xuân Hồng, Nguyễn Văn Tý, Nguyễn Văn Thương.